

Visitationstal – Hedvig Eleonora församling

Andra söndagen i fastan den 13 mars 2022

Hedvig Eleonora kyrka

Inledning

Kära vänner, kära församlingsbor i Hedvig Eleonora församling. Det har varit roligt och lärorikt att visitera er församling. Att biskopen visiterar en församling, visit på engelska, alltså hälsar på i församlingen är en mycket gammal tradition som har sina rötter redan i fornkyrkan, alltså på tvåtrehundratalet.

Att visiteras kan ju föra tankarna till att bli kontrollerad, att församlingen ska bli inspekterad, synad i sömmarna. Och det finns en sådan dimension i en biskopsvisitation, att besöka och lära känna församlingen för att tillse, försäkra sig om, att allt är i sin ordning, att församlingen lever, att församlingen strävar mot det som är syftet med att det finns kyrkor. Senast Hedvig Eleonora församling visiterades var av biskop Caroline år 2005, och dessförinnan av Helge Ljungberg 1959 (dessförinnan 1945 av M Björquist). Nästa gång blir år 2030 enligt den plan som finns.

Under visitationens olika faser har medarbetare på stiftskansliet och jag haft ett stort antal samtal och möten här i församlingen. En del möten ägde rum redan i februari 2020 eftersom visitationen skulle genomförts den våren men så kom pandemin. Andra samtal hade vi i slutet av 2020 när vi trodde att vi skulle kunna ha visitationen våren 2021. Och så hade Gunnar Olofsgård från stiftskansliet och jag förmånen att få var här en och en halv intensiv dag för tre veckor sedan.

Ni har mycket att vara glada och stolta över. Ni har verkligen anledning att sträcka på er. Och samtidigt står ni – tillsammans med andra församlingar i Svenska kyrkan och som kristna i alla tider – inför utmaningar. Jag kommer strax tillbaka till både glädjeämnen och utmaningar. Men först något om den situation vi befinner oss i.

Pandemi och krig

För det är utan tvekan en rätt tung tid nu, mars 2022. Vi har precis börjat resa oss och komma ur två år med en pandemi som påverkat oss alla, både individuellt och som samhälle, som värld. Och så nu detta. Sen drygt tre veckor ett fruktansvärt krig ett par timmars flygresa härifrån. Människor dödas och lemlästas, miljoner är på flykt. Mitt framför våra ögon, i realtid, utspelar sig ett fasansfullt krig med ofattbart mycket mänskligt lidande som följd. Vi känner förtvivlan, sorg och vrede, men det får inte förlama oss. Vi får inte fastna framför nyhetsapparna på telefonen eller framför tv'n, utan vi måste omvandla det vi känner till handling. För vi kan göra saker.

Vi kan be. Bön förändrar, bön påverkar på riktigt. Att be är en motståndshandling, att bjuda ondskan motstånd. Nästa söndag är rubriken "Kampen mot ondskan". Ett sätt att delta i kampen mot ondskan är att be, och det kan vi alla göra. Var och en för sig, och tillsammans, t ex här i kyrkan.

Vi kan ge. Vi ska ge av våra pengar för att möta de enorma humanitära behov som nu snabbt blir allt större. Ge pengar till ACT Svenska kyrkan. Genom våra partners finns vi på plats inne i Ukraina och i länderna runt omkring. Och här ska det ju bli en stor fredskonsert i eftermiddag där ni kommer att be och ge.

Vi kan ta emot. Nu kommer ukrainska krigsflyktingar också till Sverige. Nästa alla är kvinnor och barn. 4 000 per dag förra veckan. Kanske blir det snart fler. Kanske blir det så många som 200 000 säger Migrationsverket. Det blir en utmaning för oss, men det är vår medmänskliga plikt och kristna kallelse att ta emot och ge våra syskon en tillflykt här bland oss. Vi kan be, vi kan ge och vi kan ta emot. På vilket sätt vill du bidra till att ta emot? Vad kan du göra? Fundera på det.

Vision och syfte

Ja, våra liv sitter ihop. Vi är globalt beroende och sammanfogade med varandra. Därför har allt detta med Hedvig Eleonora församling att göra. För ni är en del, inte bara av Stockholms stift och Svenska kyrkan, utan av den världsvida kyrkan. Och Jesus säger att kyrkan ska vara världens ljus och jordens salt. Och Kristus talar mycket om Guds rike som ska blomma ut i all sin fullkomlighet sen vid Jesu återkomst, men – säger Jesus – det ska börja tränga fram redan här och nu. Guds rike är nära. Guds rike är mitt ibland er, säger Jesus.

Ni har formulerat en vision för Hedvig Eleonora församling. Den lyder så här: *"Vår församling vill vara platsen där himmel och jord möts. Genom dopets vatten, i nattvardens bröd och vin, via Ordet i en mångfald av språk och handlingar gestaltas kärlekens mysterium, det heliga, vars ansikte är Jesus Kristus. Så bryter Guds rike fram, frälsning räcks, en kristen gemenskap skapas och fördjupas samt skapelsen återupprättas."*

Er vision är inspirerad av det som kyrkoordningen för Svenska kyrkan beskriver som syftet, poängen, med att det finns församlingar. Det är fyra saker: att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, att kristna gemenskaper skapas och fördjupas, att Guds rike utbredds och att skapelsen återupprättas.

Sker det i Hedvig Eleonora församling? Det är den fråga jag bär med mig när jag visiterar en församling, och som jag burit med mig under de samtal och möten jag haft här under visitationen. Finns det liv, sker de här sakerna: kommer människor till tro, bidrar församlingen till att Guds rike brer ut sig, finns här kristna gemenskaper som inte bara är på ytan utan som djupnar så att människors liv på riktigt rör vid varandra?

Och ja, vänner, det gör det! Ni är en levande församling och här sker mycket gott och många viktiga saker. Som jag sa i inledningen till gudstjänsten tidigare: Grattis till er som är en del av den här församlingen och gemenskapen! Här finns det mycket att vara glad och stolt över.

Jag ska nämna några av de styrkor och glädjeämnen ni i församlingen tillsammans med Gunnar och andra medarbetare från stiftskansliet och mig kunnat konstatera. Och i det kommer jag också väva in det som vi på olika sätt berört som ni i församlingen behöver utveckla vidare och stärka ytterligare.

Kyrkan och gudstjänstlivet

Ett första stort glädjeämne är ju den här kyrkan och allt det mångfacetterade och viktiga som äger rum här inne. I sitt visitationstal 2005 sa Biskop Caroline citat: *"En oerhörd rikedom i denna församling är själva kyrkan, vacker välunderhållen, lättillgänglig."* Det gäller fortfarande. Kyrkan har ett ypperligt läge som ni som församling verkligen använder er av. Ni är, som ni själva formulerar det *"den öppna kulturkyrkan vid Östermalmstorg"*. En kyrka som människor inte bara passerar förbi, utan också i hög utsträckning går in i, blir en del av det som händer här. Oavsett om det är för att tända ett ljus eller ligga ner i Hedvig, eller för att gå på en konsert, fira en gudstjänst, dansa eller delta på en begravning. Konceptet med Hedvig Helg speglar på hur många olika sätt det här kyrkorummet används och är en viktig plats för människor. Under denna kupol ryms hela livet. Och som ni skriver i er församlingsinstruktion: *"en god folkkyrkoanda lever kvar i församlingen"*

Ni erbjuder en bredd av olika former av gudstjänst: högmässan, Eleonoramässan, Dansmässan, Hedvig Puls, stilla mässa m fl. Det är ett sätt att ta människors olikhet på allvar, att aktivt jobba med språk och uttryck. Ert påbörjade arbete med en åldersintegrerad gudstjänst på söndagarna är mycket lovvärt. Jag värdesätter att ni i likhet med flera andra församlingar i vårt stift har en tydlig ambition att gudstjänsten ska vara en generationsöverskridande mötesplats, i stället för att spegla den åldersegregering som är så utbredd idag. Men det är work in progress och jag förstår att ni fortsatt behöver jobba med att ändra och justera och tweeka – för att hitta det som fungerar.

Två generella styrkor och doputmaningen

Det är en generell sak som jag vill lyfta som en styrka. Er vilja och förmåga att pröva nya saker. Här finns en kreativitet, korta beslutsvägar, vilket ni i kyrkorådet berörde, och en öppenhet för att pröva

saker. Blir det inte bra får vi göra om eller justera.

En annan generell styrka är ert kommunikationsarbete. Här ligger ni som församling i framkant. Ni är framgångsrika i det arbetet och har jobbat medvetet med "kommunikation som mission", vilket vi samtalade om i kyrkorådet. Här kan ni bidra till andra församlingar och till hela Stockholms stift. Apropos detta med gudstjänster så vill jag lyfta en stor utmaning som ni tar er an men sannolikt behöver ta er an med ännu större kraft, nämligen doparbetet. Många, många dop har under två år med pandemi inte blivit av. Det är mycket angeläget att ni som församling gör allt ni kan så att inte uppskjutna dop i slutänden blir inställda dop. Så att inte föräldrar som hade velat döpa sina barn, inte landar i att "äh, det får va". Om nu, som ni berättat, vårens doptider är slut så behöver ni tillskapa fler tider och möjligheter. Så att inte föräldrar möts av ett "nej det går tyvärr inte" när de hör av sig för att boka dop. Att hämta hem dopen måste nu vara högt prioriterat. På en middag i torsdags hörde jag om två församlingar som satt igång särskilda dopprojekt med anledning av detta. Kanske något för er att också överväga.

Engagemanget och volontärbetet

Här finns många volontärer. Räck upp en hand! (---) Ca 300 stycken. Och vilka här är förtroendevalda? (---) Som förtroendevalda är ni djupt engagerade och involverade i församlingens liv, i verksamheten. Mycket bra. I sitt visitationstal 2005 sa biskop Caroline att citat: *"Engagemang och ansvar av frivilliga personer i kyrkans verksamhet är något livsnödvändigt"*. Det är något ni lever och praktiserar. Ni har, som någon uttryckte det, gått från en att bara vara en anställdakyrka till citat *"en god mix mellan välutbildad personal och volontärer"*.

Ni har berättat hur volontärskapet har vuxit starkt under de senaste åren, bland annat genom sommarcaféet och arbetet med Hedvig Puls. Volontärskap är, som ni uttryckte det, för många en väg in i församlingen, i gemenskap. Och också en väg till att upptäcka eller fördjupa sin tro, lära känna Jesus, utforska bön.

I medarbetarsamtalen uttrycktes att ni behöver jobba med att myndiggöra de ideella medarbetarna, volontärerna. Och så är det visar forskning. En förutsättning för att långsiktigt bli kvar i ett ideellt engagemang, visar forskning, är att jag som volontär får inflytande, möjlighet att påverka det arbete jag är engagerad i.

Jag vill uppmäna och utmana Hedvig Eleonora församling att ta några stora kliv till när det gäller ideellt medarbetarskap, volontärskap. Ni har redan kommit långt. Tänk om ni kunde ta det till nästa nivå och därmed visa vägen för andra församlingar. För detta med volontärer och ideellt bärarskap och medarbetarskap är något som alla församlingar pratar om och arbetar med, men där vi på många håll är lite ovana och sitter fast i gamla strukturer och vanor.

Lärande och undervisning

En sak som jag lyft under visitationen är vikten av att stärka arbetet med lärande och undervisning. Lärande och undervisning är inte en gren av församlingsarbetet, något som bara pågår i konfirmandarbetet eller katekumenatet. Utan lärande och undervisning behöver bli en dimension, en aspekt, av allt ert arbete. Ett förhållningssätt. Gudstjänsten är, som kyrkoherde Sven lyfte fram, en plats för lärande och undervisning. Och det är också körövningen, öppna förskolan, dopsamtalet, själavårdssamtalet, församlingsbladet, "45 minuter om", Hedvig Puls. Ni har en ambitiös och fyllig handlingsplan för lärande och undervisning. Fortsätt jobba med den och så klokt av er att förstärka arbetslaget med pedagogisk kompetens.

Ambitionsnivån och uthålligheten

En sak som framkom under medarbetarsamtalen är vikten av att undvika ett vi och dem i arbetslaget, mellan vinningstjänsten och musikerna å ena sidan, och övriga medarbetare å andra sidan. Ni är ett. En sak som varit påfallande under visitationen är att ni är en församling med höga ambitioner och med medarbetare – både ideella och anställda – som jobbar hårt. Vid

medarbetarsamtalen var det flera som talade om stor arbetsglädje, men också om hög arbetsbelastning, snävt med tid. Rom byggdes inte på en dag, som man brukar säga, och Gud har inte bråttom. Ni ska långsiktigt orka. Ett av tio Guds bud är budet att vila. Pausen, "dötiden" är gyllene tillfällen för den heliga Ande att verka. Så glöm inte att andas.

Samarbete och samverkan

Under visitationen har vi pratat om vikten av ökad samverkan och samarbete med grannförsamlingarna. Som konstaterades i samtalet med kyrkorådet så har ni till skillnad från både Oscars och Engelbrekts församlingar, ingen tillväxt vad gäller nya bostadsområden. Ni uttryckte en vilja att utveckla samarbetet vad gäller administration, fastighetsförvaltning, kommunikation och diakoni (utöver den gemensamma stiftelsehantering ni redan har med Oscar.

Kanske är det tid att börja röra sig mot att åter igen bli en församling som ni var tills för drygt hundra år sedan. Det får framtiden utvisa. Men framtiden för Svenska kyrkan på Östermalm stavas samverkan och samarbete över församlingsgränserna.

Samtal i bikupor

Tillfälle för frågor, kommentarer, reflektioner

Avslutning

Kära vänner, jag är glad och tacksam över att ha fått lära känna Hedvig Eleonora församling. Jag känner stor respekt och ödmjukhet för församlingens liv och arbete, och för det sätt på vilket kyrkan framträder och gestaltas här. Tack för allt ert goda arbete!